

Edward Nęcka: *Inteligencja i procesy poznawcze*. Kraków „Impuls”, 1994, stron 319

Książka E. Nęcka ukazała się w tym roku jako tytuł dotowany przez Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i stanowi „résumé” kilkuletnich badań eksperymentalnych nad poznawczym funkcjonowaniem osób inteligentnych. Autor analizując ilościowo oraz jakościowo dane dokonuje swoistych zabiegów komparatystycznych odnosząc wyniki własnych badań do wyników innych naukowców.

Publikacja składa się (poza przedmową i wstępem) z pięciu rozdziałów, uzupełnionych uwagami końcowymi oraz wykazem cytowanej literatury (ponad 250 publikacji).

Rozdział pierwszy: *Poznawcze ujęcie inteligencji* w czterech podrozdziałach wskazuje na istotę przewrotu nad badaniem inteligencji, którą przez dziesięciolecia analizowano tylko pod kątem jej struktury, poprzez „oprzyrządowanie” i oprogramowanie inteligencji oraz charakterystykę czterech poziomów analizy psychologicznej.

Rozdział drugi: *Inteligencja a funkcjonowanie* poza udatną analizą współczesnych koncepcji uwagi poparto przeglądem badań nad uwagą i inteligencją, zawiera charakterystykę badań eksperymentalnych: Merkury 0, Merkury 1, Merkury 2. Ogromna rzetelność metodologiczna, komunikatywna interpretacja wyników, liczne tabele i wykresy, pozwalają czytelnikowi podążać za tokiem myślowym autora.

Rozdział trzeci: *Inteligencja a funkcjonowanie pamięci* poświęcony jest badaniom nad pamięcią roboczą i mimowolną. Interpretacja teoretyczna i wnioski wieńczą opis i charakterystykę eksperymentów: Neptun 1, Neptun 2, Pluton 1, Pluton 2, tzw. badań własnych autora.

Rozdział czwarty: *Inteligencja a stosunek do nowości* wskazuje na: nowość jako kategorię psychologiczną, drogę wnioskowania na podstawie absurdalnych przesłanek, strategie poznawcze a cechy indywidualne badanych (eksperymenty: Jupiter, Saturn 0, Saturn 1, Saturn 2) oraz charakteryzuje zależności występujące między cechami indywidualnymi a sprawnością działania w warunkach anormalnych i nieprzewidywalnych (eksperymenty: Uran 1, Uran 2).

Rozdział piąty: *Zarys formalnej teorii intelektu* jest próbą teoretycznej syntezy poznawczego mechanizmu inteligencji.

Recenzowana książka jest publikacją adresowaną do polskich czytelników – studentów, którzy ze zrozumiałych powodów nie mają dostępu do najnowszych czasopism międzynarodowych. Powstała dzięki licznemu zespołowi współpracowników Profesora (w latach 1988-1993) i kontaktom podczas stażu w Yale Univer-

syty (1985) oraz stypendium Fulbrighta (Yale Un. 1993).

Badania referowane przez autora były finansowane przez program resortowy (RPBP.III.25), kierowany przez Profesora J. Strelaua (1990) oraz w ramach grantu nr 1-1053-91-01 przyznanego przez Komitet Badań Naukowych. Wcześniejsze prace Edwarda Nęcki m.in. *Proces twórczy i jego ograniczenia* (1987) *Trening twórczości* (wyd. I-1989, wyd. II – 1992) świadczą o dwu nurtach zainteresowań autora.

Monografia, która jest przedmiotem tej krótkiej recenzji próbuje udzielić czytelnikom odpowiedzi na pytanie:

– Jak przebiegają podstawowe procesy poznawcze, takie jak pamięć i uwaga u osób inteligentnych, w porównaniu z mniej inteligentnymi?

Do lektury tej publikacji przekornie zachęca nas motto S.J. Leca: „Głupota nie zwalnia od myślenia”.

Książką autor wnosi znaczący wkład w badania nad istotą procesów poznawczych u osób inteligentnych.

Iwona Strachanowska